

Oznámení

o době a místě konání voleb do zastupitelstev obcí.

1. volby do zastupitelstva města Brna a zastupitelstva městské části Brno-Jehnice se uskuteční dne 20. října 2006 ve 14:00 - 22:00 hodin a dne 21. října 2006 v 8:00 - 14:00 hodin.

2. právo volit do zastupitelstva obce má státní občan České republiky, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu.

3. voliči bude umožněno hlasování po prokázání totožnosti a státní občanství České republiky (platným OP nebo platným CP) popř. státní občanství státu, jehož občané jsou oprávněni volit na území České republiky.

4. každému voliči budou dodány 3 dny přede dnem voleb hlasovací lístky. Ve dnech konání voleb může volič obdržet hlasovací lístky ve volební místnosti.

5. volič může požádat ze závažných důvodů, zejména zdravotních, obecní úřad a ve dnech voleb okrskovou volební komisi o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost. V takovém případě vyšle okrsková volební komise k voliči své členy s přenosnou volební schránkou.

6. k zajištění důstojného průběhu hlasování ve volební místnosti je každý povinen dbát pokynů předsedy okrskové volební komise.

7. místem konání voleb do zastupitelstva města Brna a MČ Brno-Jehnice ve volebním okrsku 353 je volební místnost v ÚMČ Brno-Jehnice, Náměstí 3. května 5

Tajemník ÚMČ Brno-Jehnice

Družba Jehnice - Rennes pokračuje

Ve dnech 18. - 29. 8. 2006 se uskutečnil dlouho očekávaný zájezd družstva volejbalistek - juniorek naší TJ Sokol do Rennes (Francie). Uzavřela se tím první čtyřletá etapa výměnných pobytů delegací našich občanů a sportovců dohodnutá před pěti lety. Takto svoje zážitky popisuje jedna z hráček, Marika Dumková:

Letos již druhým rokem pokračovala volejbalová výměna Brno - Rennes. Zúčastnily se jí hráčky z kategorie juniorek klubů Brno-Jehnice z České republiky a Cercle Paul-Bert z Francie.

Z Brna přijelo 14 reprezentanek, které byly v Rennes ubytovány

přímo v rodinách zdejších volejbalistek. Již měly za sebou 3 dny cesty po Francii, během které si stihly prohlédnout památky jako Verdun, katedrálu v Reměši či zámky na Loiře.

Zájezd pokračoval výletem na Mont Saint-Michel a třídním soustředěním v lázeňském městě Dinard. Dívky z Brna i Rennes bydlely ve sportovním areálu Creps, kde probíhaly tréninky. Vyvrcholením se stal oficiální zápas na renneském stadionu Velodrome přístupný široké veřejnosti. Francouzsky potvrdily vítězství z loňského utkání v Brně. Na závěr týdne se konalo přijetí na radnici spolu s fotbalisty z Německa a judisty z Kuby.

Trenéři obou volejbalových celků byli s výměnou spokojeni a hodlají v ní pokračovat. Také hráčky byly nadšené neobyčejným prázdninovým zážitkem. Tento rok pro ně byl o to příjemnější, že měly během společného pobytu více času se seznámit.

Jehnické volejbalistky ve Francii

Cestou zpět si česká výprava naplánovala ještě návštěvu Normandie a zastávku v Paříži, a tak se pro ně zájezd stal kromě sportovního také bohatým kulturním zážitkem.

V průběhu našeho pobytu jsme se zástupci radnice v Rennes a místního sportovního klubu C.P.B. projednali možnosti dalších výměn delegací našich občanů a sportovců, o jejichž pokračování mají obě strany zájem. Vzhledem k tomu, že nositelem a garantem výměnných zájezdů je jako doposud zastupitelstvo naší MČ, musíme počkat na názor nově zvoleného zastupitelstva, které vzejde z letošních komunálních voleb.

*vedoucí sportovní delegace
Václav Šicha, starosta*

Děti z Jehnic ve Schwechatu

Na pozvání starosty města Schwechat a prezidenta klubu SVS Schwechat byly v rámci spolupráce s atletickým oddílem VSK Univerzita Brno pozvány děti ze ZŠ Jehnice na týdenní pobyt do Rakouska. Nad celou akcí převzal záštitu hejtmán Jihomoravského kraje ing. Stanislav Juránek. Děti v průběhu týdenního pobytu absolvovaly mnoho zajímavých návštěv - např. televizi ORF, Sbor hasičů Schwechat, navštívily Vídeň, ... Tímto si dovoluujeme poděkovat za pozvání a pevně doufáme, že v příštím roce opět další skupinka dětí zavítá k našim zahraničním přátelům z Rakouska. Poděkování patří i paní učitelce Kotyzové, která s dětmi tento týden ve Schwechatu absolvovala a o děti se starala. Další pozvání obdrželi děti na 3. října, kdy proběhne ve Schwechatu atletická olympiáda.

Petr Kotyza

Jehnická boží muka.

Tento příspěvek je dílčí částí referátu o poutní cestě z Brna přes Jehnice na Vranov, předneseného

J. Černohlávkem na semináři „Staré stezky“ na Památkovém ústavu Brno dne 26. dubna 2006. Je výsledkem práce redakční rady Jehnických listů a vlastivědně historické skupiny nadšenců, zabývajících se touto tematikou.

Boží muka za Jehnicemi z roku 1674

Po vyjití z Jehnic úvozem na rovinu se na mapě 1. vojenského mapování (1764 - 68) objevuje tehdy daleko za obcí nalevo od cesty další drobná stavbička. Značkový klíč odpovídá kříži na soklu. Co to bylo, nyní nevíme. Dnes v těchto místech stojí jednoduchý kovový kříž na kameném soklu, nesoucí jména manželů Millionových a značně nečitelný a tím nejistý rok 1881 či 1891. Záznamy v matrice uvádějí jméno Tomáš Million v letech 1828 a 1847. Při stavbě přilehlé-

ho domu byl asi v roce 2004 kříž poněkud posunut, postaven na nový základ, takže dnes vlastně stojí v předzahradce domu.

Po několika stech metrech nás i poutníky dovede mapa k počátku dalších tajemství. Vpravo od cesty jsou zakreslena a dodnes tam stojí boží muka s letopočtem 1674, křížkem a písmeny BB. Váže se k nim pověst o poutnících z obce Bratelsbrunn (Pratelsbrunn) - dnešní Břeží u Mikulova. Pověst první uvádí A. Weinlich v roce 1892, který ji opsal z farní kroniky Bratelsbrunn a z tohoto opisu vycházejí všechny další citace. Původní farní kroniku, ze které byl učiněn výpis, se dosud nepodařilo najít. Dle pověsti tam řádl mor a občané putovali na Vranov prosit P. Marii o pomoc. Mor v obci skončil a občané se rozhodli na poděkování vybudovat za Jehnicemi, kde se modlili, boží muka.

Pro pověst, vážící se k německé obci svědčí i původní německý text pod obrázkem Panny Marie vranovské „Heilige Maria Mutter Gottes bitte für uns“ Tento nápis byl na obrazy až do roku 1945, kdy jej z vlasteneckých důvodů vyškrabal četnický strážmistr Kříž (přiznal to panu Ant. Pernicovi). Obraz i nápis později nechala obnovit v Brně u odborníka za 400,- Kčs slečna Kolaříková z Jehnic s novým nápisem v češtině: „Z vděčnosti k Panně Marii Vranovské za odvrácení morové rány v obci Bratelsbrunn nedaleko Mikulova r. 1674“ V současnosti je nápis již opět špatně čitelný. Písmena BB a letopočet 1674 již typem písma nejsou původní, jde o novodobé písmo a ani

Naši mladí atleti ve Vídni

celá spodní část sloupu není původní.

Na boží muka u Jehnic upozornil Památkový ústav již v roce 1946 velitel stanice SNB vrch. strážm. Pekař. Ve vyjádření Památkového ústavu se uvádí: Prohlídka dne 29. VI. 1946 - Boží muka kamenná, čtyřbohá, lucernovitého tvaru. Sokl hranol s ujmutými hranami, barokní profilovaná římsa, nesoucí širší hranol lucerny, zdobený rovněž římsou a ukončený kamenným křížkem. Na čelní straně soklu + BB 1674. Materiál pískovec, místy poněkud drolivý. Výška 3,40m. Ve vyjádření je zpochybněna pověst a označena, že je pozdějšího původu, neboť v roce 1674 ne-

Zbořená boží muka r. 1958

bylo u nás moru. Jako chráněná památka č. 3137 byla boží muka u Jehnic zapsána na základě rozhodnutí OŠK ONV Brno 25. 10. 1963, r. č. 27395/7-770. V evid. listu z 18. 3. 1965 se píše:

Na čtvercové podnoží hranolový sokl, ve druhé třetině ořímsovaný, v horní třetině mělké vpadliny s půlkruhovými záklenky. Hranol ukončen silně profilovanou římsou, nesoucí jehlanovou odstupňovanou střechu. Ve vrcholu masivní kamenný kříž. Na přední straně letopočet: + L P (správně B B) 1674. Materiál: kámen. Rok 1674, rané baroko. Památka místního významu, mající pravděpodobně vztah k jedné z nejstarších jehnických rodin Kolaříků, doložených archivně v této době. Nejstarší památka v obci.

Poznámka (Černohlávek): jak popis, tak vztah k místní rodině je problematický.

Tato památka v minulosti nešla vandalství a byla prý (dle A. Pernici) dvakrát poničena. První poničení není doloženo. V roce

1959 byla opilými jehnickými výrostky boží muka povalena a byl při tom poškozen původní sloup. O rekonstrukci božích muk se v roce 1960 postarala paní Božena Homolková (roz Kučerová), dlouholetá jehnická kronikářka. Pracovala tehdy jako mistrová stavební firmy, jejíž pomocí se boží muka podařilo obnovit. Hlavní sloup byl vyroben z betonu a pomocí jeřábu postaven na stávající základ (pí Homolková prohlašuje, že nový základ nebyl vybudován) a nahoru byly umístěny původní pískovcové části včetně horního kříže. Dle původního byl vyryt i letopočet 1674, písmena BB a malý křížek. Dále sdělila paní Homolková, že původní sloup byl zakopán vedle v mezi.

Dne 26. 7. 2005 bylo skutečně šetření (J. Černohlávek, I. Pekař, F. Tonar) u božích muk za Jehnicemi s letopočtem 1674. Bylo konstatováno, že boží muka spočívají na betonovém základu, na kterém je v mocnosti asi 0,1m

navětralý pískovec. Na této základně spočívá hlavní sloup, betonový, dále následuje pískovcová konstrukce horní části, tedy stav, jak byla provedena rekonstrukce v roce 1960.

Pro zjištění zda existuje původní hlavní sloup, byla provedena sondáž okolí. Skutečně byl vykopán a obnažen původní pískovcový sloup s rokem 1674, s křížkem a písmeny BB. Vše již dosti novodobým písmem. Nesplnilo se očekávání, že na původním sloupu bude objeven původní nápis z roku 1674. Při některé opravě byl snad původní nápis tak rozvětralý, že byl nahrazen písmem novodobějším. Byly objeveny i zbytky cementových omítek (oprava zkosných hran) a několik vápenných nátěrů převážně bílých, ale alespoň jeden

ružový. Byl nalezen i železný kovaný spojovací čep. Ve spodní ploše sloupu byl zjištěn zacementovaný otvor. K velkému překvapení byl v blízkosti (0,5 m), zcela pod úrovní terénu, obnažen i původní pískovcový podstavec, o rozměrech 0,65×0,65 m a výšce 0,40m ozdobený „psaníčky“ na bočních stranách. Na soklu byla vrstva - zbytky silně rozvětralého, rozdrobeného pískovce. Vlastní sokl je velmi dobře zachovalý a v důsledku zřejmě dlouhodobého překrytí zeminou nevykazuje žádné zvětrání.

Další šetření u božích muk jsme s Ivo Pekařem a M. Štulpou provedli 26. června 2006, kdy jsme objevili v místě pod kamenicky opracovaným soklem jednoduchý původní základ tvořený kameny místního původu z brněnské vyvřeliny zpevněné rozvětralou hlinitou maltou. Je téměř jisté, že jde o podklad pro boží muka z roku 1674, ležící asi půl metru pod dnešní úrovní terénu a asi 1,5 metru pod dnešní úrovní silnice.

Obě torza byla pomocí mechanizace vyzvednuta a jsou uložena ve skladu někdejší samoobsluhy v uzamčeném prostoru, pod správou a dohledem Úřadu městské části Jehnice.

Objevením původního soklu se objevuje otázka, kdy a proč došlo k posunutí božích muk a výstavbě nového základu mimo původní sokl. Podle pověsti měla být boží muka občany P(B) Patelsbrunnu (Březí) opravována v roce 1880. Použití cementu pro nový základ a vyspravení sloupu cementem je v roce 1880 ještě dosti nepravděpodobné. Pravděpodobná je naopak verze, že došlo k prvnímu povalení a rekonstrukci stavby někdy ještě před rokem 1959

- písemné doklady o tom nebyly nalezeny. Není vyloučena ani alternativa, že k vybudování nového základu a zahrnutí opraveného soklu mohlo dojít při stavbě silnice v roce 1912. Jisté je, že prvotní záznam památkářů z roku 1946 se o opraveném soklu nezmiňuje, popisuje se jen hranolovitý sloup - původní sokl byl zakryt zeminou.

Tímto osud nalezených původních součástí dosud nekončí a je otevřena otázka jejich důstojného umístění, odpovídajícího jejich historické hodnotě.

Při putování po poutnické cestě se zmiňujeme o dramatech s touto cestou spojených. Nelze pominout i dramatické putování po této cestě dne 3. května 1945, kdy Němci vyhnali veškeré obyvatele Jehnic z jejich domovů (z Ořešína již 2. května) a ti jen s nejnětější nadějí, co mohli unést prchali, aniž věděli kam. Byli to všichni obyvatelé Jehnic, včetně stovek dalších, kteří se na venkov uchýlili před nebezpečím války ve

Boží muka jaro 1959 (fotka)

městě. K nim náleželo i osazenstvo cirkusu Henry. Jen asi čtyři vozy s koňmi mohly vézt nemocné lidi, veškerý majetek, všechno zvířectvo zůstalo v opuštěné obci a to včetně celého cirkusového zvěřince. Většina vyhnanců našla přístřeší a pomoc v Lelekovicích a k návratu došlo až po osvobození Jehnic 9. května.

Nedochovaná boží muka v Babích dolech a poutní cesta mezi Jehnicemi a Vranovem

Kdyby existovala jenom jedna boží muka za Jehnicemi s letopočtem 1674, měli bychom krásnou pověst a žádný problém. Jenže na mapě 1. vojenského mapování nacházíme na staré poutní cestě ještě jednu stavbičku v údolí mezi Vranovem a Jehnicemi, zvaným Babí dole. Byla to boží muka, doložená i v hraničním protokolu z roku 1824 (stejně tak v německém textu protokolu z roku 1827), kdy jsou popsána kamenná boží muka s „vyrisovaným“ letopočtem 1674

(v německém textu je uveden ještě vysekaný erb (mit Charakters) u hranic Vranov-Ořešín-Jehnice.

*MZA Brno D - 12
- 894 Hranic Popis
Contribucenské Obci
Jehnitzké s Mokrahora.*

V českém textu se uvádí: „Popis hranic začíná, kde hranice Wranow - Orzeschin - Jehnitz w bro-madě sau.u jedné bromádky dwa kroki w Jehnitzkem položena kamena boží muka stogi, která k poledni Wisekana z roku 1674 wi-resowana gest.

V německém textu: bey einem Leberhaufen wo-von 2 Schritte in Jehnitzer Teritorio eine Steinere Martersäule mit gegen Mittag ausgehauten Charakters (= znakem) und Jahreszeit 1674 bezeichnet ist w Jehnitzzich 10teho srpna 1824.

Potvrzuje to i německy psaný text z roku 1827. Definitive Grenzbeschreibung der Gemeinde Jehnitz Wischau 2th April 1827. Die Grenze von Wranau, Orzeschin mit jener von Jehnitz treffen zusammen, bey einem Leberhaufen wovon selben 2,6 Klafter in der Jehnitzer Freyheit Steinere Bildsäule befindet mit der ausgehauten Jahreszahl 1674.

Kolem této stavbičky vedla původní cesta z Jehnic na Vranov, před stavbou silnice a nacházela se asi 350m JV od dnešní křižovatky, výše v údolí Babídolského potoka, pod současným i někdejší rybníkem. Odtud vede i stará lesní cesta k Vranovu.

Starí pamětníci (dle písmáka a pamětníka A. Pernici) vyprávěli, že původním stanovištěm božích muk za Jehnicemi bylo místo mezi Jehnicemi a Vranovem v Babích dolech a odtud prý byla na dnešní místo převezena. Proti přemístění však svědčí současné

zákresy v mapách. V indikačních skicích stabilního katastru z roku 1826 je za obcí Jehnice po pravé straně cesty k Vranovu zakreslena drobná stavba s křížem. Stejnou značkou je zakreslena stavba v údolí Babí doly těsně u hranic Jehnice-Vranov-Ořešín.

Také mapa 1. vojenského mapování zachycuje obě stavbičky jak za Jehnicemi, tak v Babích dolech, jen jsou tam stavbička i rybník posunuty poněkud k východu. Na obou místech zachycuje oba objekty i mapa 1839. Současný zákres na jedné mapě napovídá: je pravděpodobné, že existovala dvojí boží muka.

Jan Černohlávek

Jehnice - cíl turistů, výletníků a literátů (3)

Jehnice, jehnické i okolní krásné lesy navštěvovali v minulosti také spisovatelé, k nimž patřili Josef Merhaut a Rudolf Těsnohlídek, básníci Petr Bezruč, Stanislav Kostka Neumann a Jaroslav Marcha, novinář Lev Vašíček a mnozí další. Spisovatele Josefa Merhauta a básníka Petra Bezruče jsme si připomněli v posledních dvou rozšířených číslech *Jehnických listů 2006*. Připomeňme si v tomto čísle život a dílo básníka, prozaika, publicisty a překladatele Stanislava Kostky Neumanna, na něhož krajina a lesy v severním okolí Brna v jednom z období jeho života obzvláště silně zapůsobily.

Stanislav Kostka Neumann se narodil 5. června 1875 v zámožné rodině pražského advokáta a poslance. Po otcově smrti byl vychováván tetami, majitelkami rodinné olšanské vily v Praze. S. K. Neumann studoval střední školu, avšak studia přerušil, stal se novinářem a později svobodným spisovatelem. Podílel se aktivně na tehdy pokrokovém studentském hnutí devadesátých let 19. století a již v roce 1893 byl jako osmnáctiletý mladík

v procesu s tehdejší *Omladinou* odsouzen na čtrnáct měsíců samovazby. Tu si odpykal ve věznicí na plzeňských Borech. Od poloviny devadesátých let spolupracoval s časopisem *Moderní revue* jako představitel symbolistně dekadentní školy a v roce 1896 uspořádal *Almanach secese*, ve kterém chtěl soustředit všechny nositele a vyznavače moderních směrů. Almanach však zůstal omezen jenom na skupinu kolem *Moderní revue*, na některé příslušníky *Katolické moderny* a na Julia Zeyera, který se s ní tehdy sblížoval. Další Neumannův vývoj ovlivnilo také anarchistické hnutí, v němž pak po řadu let pracoval. Již ve svých dvaadvaceti letech založil vlastní časopis *Nový kult*, který vycházel v letech 1897 až 1905 a stal se významnou teoretickou, politickou i kulturní revuí českého anarchismu. Kolem časopisu soustředil skupinu mladých básníků a výtvarníků. Byli to Fráňa Šrámek, Karel Toman, František Gellner, Jiří Mahen a další. Z nich například František Gellner, básník a malíř karikaturista, působil od roku 1911 v Brně a také život a dílo Jiřího Mahena, básníka a spisovatele, byly svázány již od roku 1910 až do jeho smrti v roce 1939 s městem Brnem.

V roce 1904 odešel S. K. Neumann na čas do Vídně, avšak již v roce 1905 se přestěhoval do Řečkovic, které byly ještě předměstskou obcí Brna.

Současná boží muka

V Řečkovících žil do roku 1907 v domku naproti škole na dnešní Hapalově ulici, kde mu byla v roce 1951 odhalena pamětní deska. Při rekonstrukci domu v sedmdesátých letech minulého století již nebyla pamětní deska obnovena. Blíže o řečkovickém pobytu S. K. Neumanna pojednává František Tonar ve sborníku *Ořešín 1275-2005* na str. 143 až 145 [1]. Po roce 1907 žil básník se svou druhou ženou, Boženou Hodačovou, v Bílovicích nad Svitavou. Jeho pobyt zde dnes připomíná památník a do nedávné doby na domku kde žil připomínala jeho pobyt také pamětní deska. Ta byla při rekonstrukci domku, podobně jako v Řečkovících, odstraněna.

Při svém moravském pobytu spolupracoval S. K. Neumann s řadou časopisů, hlavně s Lidovými novinami, které tehdy patřily k nejvýznamnějším českým deníkům a věnovaly se také kultuře. V nich také od roku 1908 publikoval většinu své básnické

i publicistické tvorby. Zdejší pobyt a setkání s představiteli umělecké moderny soustředěné kolem *Skupiny výtvarných umělců*, k níž patřili Josef Čapek, Václav Špála, Vlastislav Hofman aj., s nimiž společně vystoupil v *Almanachu na rok 1914* a nádherná příroda na sever od Brna, daly nový impuls jeho tvorbě. Uvádí se [2], že básník zde prožil největší okouzlení přírodou, které jej přivedlo k napsání jedné z nejlepších sbírek české přírodní lyriky *Knihy lesů vod a strání* (1914). Moderna, která vystoupila v *Almanachu na rok 1914* sdružovala ve své literární složce velmi různorodé autory. Patřili k nim kromě jmenovaných také Karel Čapek, Otokar Fischer, Otakar Theer, Arne Novák aj., které sjednocovala negace individualismu a dekadence, snaha sblížit umění se životem a s projevy moderní civilizace a v básnické řeči používat volný verš. Iniciativní role v moderně připadla bratřím Čapkům, Otokaru Fischerovi a S. K. Neumannovi. Avšak další vývoj moderny přerušila první světová válka.

S. K. Neumann nastoupil v květnu 1915 vojenskou službu a po několikaměsíčním výcviku v maďarském Szegedu byl odvelen na balkánskou frontu do Albánie. Po návratu z fronty v zimě roku 1917 navázal nejprve na svou předválečnou činnost. Revoluční události v Rusku a vývoj domácí situace však daly jeho umělecké i veřejné činnosti jiný směr. Básník se vrátil do Prahy, vstoupil nejprve do České strany socialistické, stal se poslancem v prvním poválečném československém parlamentu a pracovníkem ministerstva osvěty. Po zkušenostech z politického vývoje však tuto stranu opustil a v roce 1920 zorganizoval bývalé anarchistické skupiny ve Svaz komunistických skupin, který se stal jednou ze zakládajících složek Komunistické strany

26. 7. 2005 – odkrytí částí původních božích muk

Československa v roce 1921. V těchto letech se angažoval jako redaktor a publicista v šíření proletářské kultury a socialisticky orientované tvorby. Počátkem třicátých let onemocněl srdeční chorobou, léčil se v poděbradských lázních a později se přímo do Poděbrad přestěhoval. Po obsazení Čech a Moravy německými vojsky a vytvoření Protektorátu, již 15. března 1939 opustil Poděbrady a našel ilegální útočiště ve Vápenném Podole v Železných Horách. Tam zůstal až do konce okupace. Poslední léta života žil znovu v Praze, kde působil jako redaktor *Tvorby*. V listopadu roku 1945 byl jmenován národním umělcem, avšak necelé dva roky nato, dne 28. června 1947 ve věku 72 let zemřel.

Z jeho rozsáhlého básnického, prozaického a politicky angažovaného publicistického díla je našemu kraji nejbližší *Knihy lesů vod a strání*, která vyšla v několika vydáních. Básník sám označil toto dílo z roku 1914 za své životní i umělecké *renouveau* [3]. Je to intimní lyrická sbírka plná životní pohody, smyslového okouzlení a radostného přijímání přírody. V uvolnění smyslů, v těsném splynutí s okolní pří-

rodou v její zákonitosti, hledal básník nejen protiváhu k sociální disharmonii, která byla jednou z příčin první světové války, a která vypukla v tomtéž roce kdy tato sbírka básní vyšla, ale také integritu vlastní osobnosti a cestu ke kladnému pojetí života a jeho smyslu. Z odborného hodnocení jeho díla se dovídáme, že osobité místo S. K. Neumanna v tradici přírodní lyriky je v tom, že příroda ve své reálné podobě je v jeho pojetí vlastním objektem básnické tvorby, že básník v ní objevuje samu *velebnost života* a krásu její proměnlivosti [3]. Váha jeho básní spočívá na předmětném zobrazení, na úsilí o bezprostřední a co nejvíce konkrétní zachycení přírodní skutečnosti, na zhodnocení pozorovaného děje i faktu a zároveň na zdůraznění mnohotvárnosti celku, včetně jeho dynamiky, která se každoročně projevuje a obnovuje v procesech růstu, zrání a zániku. Od volného verše se v *Knize lesů vod a strání* S. K. Neumann opět vrací k pevné sloce, k pravidelnému metru verše a k jeho rýmu.

Ve sbírce jeho lyrických veršů, obsahujících ve zkratkách též náznaky epického děje, se můžeme v našich lesích setkat s místy, která básník na svých toulkách

Vyzvednutý zachovalý původní sokl božích muk

nesporně procházel, která ho inspirovala a která také mnozí z nás znají. Patří k nim například zprvu prudce, posléze volněji, klesající lesní cesta z Útěchova do údolí protékaného řekou Svitavou. Cesta sledující a křižující nevelký potok se i s potokem, těsně před tím než se potok spojí se Svitavou, prodírají úzkou průrvou mezi skalisky a podcházejí železniční trať. Skalní průrva nese přiléhavé místní jméno *Myší díra*. Před sto lety inspirovalo toto místo, a snad i celá cesta od soutoku potoka se Svitavou až do Útěchova, básníka k jeho veršům. Dnes je *Myší díra* prohlášena za chráněnou přírodní památku. Potok se vlévá do Svitavy pod železniční zastávkou Babice u Brna a po cestě můžeme podél pravého břehu Svitavy pokračovat až do Bílovic nad Svitavou. Nedaleko od Myší díry, po pravém břehu řeky Svitavy stojí *Památník letců ČSA*. Je to v místech, kde se dne 25. září v roce 1951 zřítilo letadlo Československé armády, ve kterém zahynulo pět letců. Na památníku je bronzová deska se jmény zahynulých.

Pomístní jméno *Myší díra* najdeme dnes na mapce v knize Jiřího Truhláře *Památníky Adamovských lesů* [4]. Lesní

cesta stoupající od Myší díry do Útěchova je na téže mapce jmenována jako Gangloffova, což byl český lesnický vynálezce (Karel Daniel Gangloff 1809-1879 [4] s. 40). Jdeme-li dnes touto cestou vzhůru do Útěchova, mineme pod Útěchovem vpravo od cesty upravenou studánku pitné vody pod názvem *U jezevce*.

Další pomístní jména s nimiž se setkáme ve verších básníka S. K. Neumanna, a které většina jehnických občanů zajisté dobře zná, jsou *Šumbera* a *Hády*. První jméno *Šumbera* patří strmému vápencovému hřebenu vinoucímu se vysoko nad levým břehem řeky Svitavy a celá stráž spadající prudce do údolí řeky Svitavy se dnes nazývá *Pod Šumberou*. Jméno druhé - *Hády*, se převážně vztahuje na jižní část hřebenu, který zároveň představuje nejvyšší kopec v bezprostředním okolí Brna (425 m nad mořem).

Zde, na hřebenu *Šumbery*, byl básníkovi v roce 1959 postaven kamenný památník s výhledem do kraje *Knihy lesů vod a strání*. Památník je postaven z vápencových balvanů a kromě básníkovy jména a dat jeho narození a úmrtí je na něm čtyřverší básně:

NA SKALKÁCH
NA SKALKÁCH DNES
VÍTR POSKAKOVAL
PO BĚLOŠEDÝCH
BALVANECH
JARNÍHO RUSÁKA
BŘEZEN KOVAL
NA ŠUMBEŘE NEBO
NA HÁDECH

Knihy lesů vod a strání

Slavnostního odhalení památníku se zúčastnila i druhá žena básníkova Božena Neumannová, rozená Hodačová (1882-1967).

Na závěr poznamenejme, že jméno *Šumbera*, opředené brněnskými pověstmi, nosil poslední mužský potomek významného šlechtického rodu pánů z Boskovic, *Jan Šembera Černohorský*, který byl radou císaře Rudolfa II, sídlil na Bučovicích, zemřel v roce 1597 a jeho obě dcery, Anna a Kateřina, se provdaly za Lichtenštejny. Anna za Karla, který neblaze proslul jako vrchní sudí v hrdebním procesu s 27 českými pány po bitvě na Bílé hoře a je pochován v Lichtenštejnské hrobce na Vranově, Kateřina se provdala za Maxmiliána. Rozsáhlé boskovické panství se tak dědictvím dostalo do rukou Lichtenštejnů.

Historie o sporné závěti mezi Janem Šemberou a brněnským klášteřem Minoritů se promítla do několika verzí pověsti o *Šumberově díře* ve vápencových skalách nad obřanským údolím. Pověsti byly podrobně popsány například v *Urbáři pověstí brněnských* od Bohumíra Popeláře již v roce 1946 [5], nebo nověji v knížce *Brněnské kolo a drak - pověsti z Brna* [6] aj. Pod hřebenem *Šumbery* se dodnes zachovalo torzo zříceniny Obřanského hradu, jmenovaného sporadicky též jako *Gerhardův hrádek*, který patřil šlechtickému rodu pánů z Obřan, do jehož vlastnictví náležely v minulosti také Jehnice.

Naše stručné vyprávění o životě a díle básníka Stanislava Kostky Neumanna, s jeho vzta-
hem k Jehnicím a okolí, bychom
mohli také nazvat *Po stopách
původu jeho veršů v Knize lesů vod
a strání.*

Karel Stránský

Literatura:

- [1] Tonar, F. (editor): Ořešín 1275-2005. SURSUM, Tišnov 2005, 237 s.
- [2] Mráz, M. (odpovědný redaktor): Žili a pracovali v Brně. Aktiv cestovního ruchu NV města Brna, Brno 1977, 142 s.
- [3] Homolová, K., Otruba, M., Pešata, Z.: Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století (slovníková příručka). Československý spisovatel, Praha 1982, 367 s.
- [4] Truhlář, J.: Památníky Adamovských lesů. PRIMUS, Praha 2003, 213 s.
- [5] Popelář, B.: Urbář pověstí brněnských. Družstvo Moravského kola spisovatelů, Brno 1946, 205 s.
- [6] Šrámková, M. - Sirovátka, O.: Brněnské kolo a drak - Pověsti z Brna. Blok, Brno 1981, 160 s.

Čtenáři nám píší

Vzpomínka

V Jehnických listech z června 2006 byla věnována vzpomínka na život a dílo básníka Petra Bezruče.

Je to můj oblíbený básník již od dětských let, neboť jedna jeho báseň ze Slezských písní pod názvem Lazy je věnována mému rodišti. V ní se píše o chlopu Křístkovi, kterého jsem znal. Bydlel ve svém domku v Lazech jako soused mého strýce - bratra otce. Ještě v předškolním věku, když mě teta poslala do jejich zahrady, ať si natrhám rybíz nebo jahody, tak pan Křístek mi ze své sousední zahrady přes plot dával

jablko nebo hrušku. Když jsem to doma povídal mamince, tak mně přečetla báseň Lazy a o panu Křístkovi říkala, že je vlastenec.

O několik let později jsem pochopil obsah básně (viz úryvek) a také to, že byl dlouholetý starosta Lazů, ještě za Rakousko-Uherska. Jak jsem začal chodit do školy, tak jsem denně chodil kolem jeho domu. Obecná škola byla asi 150 až 200 metrů odtud a měšťanská hned vedle ní. Pan Křístek vždy ráno stál u branky své předzahrádky, pozoroval nás - děti a odpovídal na naše pozdravy. Moc dobře si pamatuji na bělovlasého starého pána, v mých očích tehdy hrdinu. V září roku 1938 jsme se odstěhovali do Jehnic a mé rodiště bylo za pár dnů zabráno Polskem.

Na závěr uvádím úryvek z básně Petra Bezruče LAZY (třetí sloka):

*Hrot ostrý míří nám do plec,
boj lýtý v tvorzi zuří,
chlop Křístek věrný Moravec,
vystoupí na cimbuří;
a než se šiky unaví,
než neodrazí ránu,
chlop Křístek školu postaví,
moravskou, murovanů!*

Vysvětlivky:

plec – záda
chlop – chlap, pán
moravskou – míněno českou
murovanů – zděnou

Vzpomíná Radek Pavelka

PODZIMNÍ ZOOTFROFEJ

22. 10. 2006

Členové Stanice mladých přírodovědců při Zoo města Brna připravili pro návštěvníky soutěž-

ní stezku v areálu zahrady, která zábavnou formou prověří jejich přírodovědné znalosti.

Časové upřesnění akce:
www.zoobrno.cz v sekci Co se děje v Zoo Brno.

Ing. Jiřina Kubínová

PLACENÁ INZERCE

■ **KOUPÍM RODINNÝ DŮM V BRNĚ K BYDLENÍ** (i menší ve špatném stavu). Jen solidně. Platím hotově. Jsem přímý zájemce.

Tel.: 546 220 361

■ **KOUPÍM GARÁŽ** kdekoli v Brně i v hor. stavu. Dohoda jistá.

Tel.: 776 809 213

■ **KOUPÍM POZEMEK V BRNĚ** pokud možno stavební (menší i větší). Prosím nabídněte. Rychlé jednání.

Tel.: 776 637 839

■ **HLEDÁM ZAHRADU KDEKOLIV V BRNĚ**, ve vlastnictví možno i s chatou. Finance mám.

Tel.: 776 637 839